

Protestantse Kerk

bij Open Deur nummer 9, september 2016

In gesprek over: Wie is de mens?

In de eerste hoofdstukken van het bijbelboek Genesis lezen we over de oorsprong van de mens. Maar wie is de mens eigenlijk? We zijn uit aards stof gemaakt, maar hebben Gods adem in ons lichaam. We leven tussen goed en kwaad, tussen bewaren, scheppen en vernietigen. We staan in contact met anderen, werken met hen samen, leven met hen samen. En toch: wie zijn we eigenlijk? We gaan er samen over in gesprek.

Inleiding

Dit nummer van *Open Deur* gaat over de eerste verhalen van de Bijbel, de verhalen van schepping en oorsprong. Veel mensen kennen deze verhalen of delen ervan.

- Probeer als groep, als inleiding op deze bijeenkomst, het verhaal van de schepping uit het hoofd na te vertellen. Vul elkaar daarbij aan, net zo lang tot u met elkaar het hele verhaal hebt gereconstrueerd.

Lees daarna met elkaar de eerste twee hoofdstukken van Genesis: Genesis 1-2:4 is het eerste scheppingsverhaal en Genesis 2:5 e.v. het tweede. (*Omwille van de lengte van deze tekst is deze hier niet opgenomen.*)

- Zijn er dingen die u opvallen, of dingen waar u zich over verbaast, nu u het verhaal met elkaar leest?

Het scheppingsverhaal en de discussies daaromheen

Een aantal onderdelen van het scheppingsverhaal hebben de eeuwen door tot veel gesprek, discussie en zelfs tot ruzie geleid. Een bekend twistpunt is bijvoorbeeld de 'zeven dagen-clausule': heeft God de wereld werkelijk in zeven dagen geschapen?

Wielie Elhorst geeft op pag. 8 een inkijkje bij de achtergronden van de tijd waarin het scheppingsverhaal werd opgeschreven: 'Als de joden in ballingschap verkeren in Babylonië, in de zesde eeuw voor Christus, ver van huis en haard, gaan zij nadenken over wie zij eigenlijk zijn en waar zij vandaan komen. Midden in den vreemde is de vraag naar je eigen identiteit een vrij logische. In deze tijd kwamen de scheppingsverhalen tot stand. Het mooie is dat de schrijvers van deze verhalen (...) een verhaal schreven dat over ons allemaal gaat.'

- Kunt u, vanuit dit perspectief, aanvoelen waarom de schrijvers het scheppingsverhaal op deze manier hebben weergegeven, waarom het gaat over een schepping in zeven dagen?
- Als u vanuit het verhaal van de schepping in zeven dagen antwoord zou moeten geven op de vraag 'wie is de mens?', wat zou uw antwoord dan zijn?

Een ander heikel deel van het scheppingsverhaal is de schepping van Adam en Eva.

- Maak met elkaar een opsomming van de redenen dat dit verhaal zoveel gespreks- en discussiestof oplevert.
- Als u vanuit het verhaal van de schepping van Adam en Eva antwoord zou moeten geven op de vraag 'wie is de mens?', wat zou uw antwoord dan zijn?

Ook de oorsprong van het kwaad wordt in de eerste hoofdstukken van de Bijbel beschreven: de verleiding door de slang en het eten van de boom van de kennis van goed en kwaad door Eva en Adam. Opnieuw een verhaal waarover later veel discussie is ontstaan.

Stefan van Dierendonck schrijft hierbij over zijn oude pastoor die liever niet had dat Stefan naar de universiteit ging: 'Streven naar kennis was gevaarlijk, het opende de deur voor de verleider. Daar lag het echte gevaar.' (pag. 11)

- Reageert u eens vanuit het verhaal van de zondeval op deze uitspraak van de oude pastoor. Kunt u zich in zijn visie vinden? Waarom wel/niet?

Lees met elkaar de uitspraak van rabbi Koretz (pag. 11, rechts onderaan).

- Als u vanuit het verhaal van de zondeval antwoord zou moeten geven op de vraag 'wie is de mens?', wat zou uw antwoord dan zijn?

Goed rentmeesterschap

In Genesis lezen we hoe God de mens de zorg geeft voor de dieren en gewassen op aarde. Hij benoemt de mens tot 'rentmeester' van de schepping. De laatste jaren wordt de discussie over de vraag of wij als mensen wel zulke goede rentmeesters zijn heel scherp gevoerd – zeker nu blijkt dat als gevolg van verkeerd rentmeesterschap het klimaat aan het veranderen is.

- Wat verstaat u zelf onder 'goed rentmeesterschap'?
- Ziet u een verschil in de manier waarop tegenwoordig gesproken wordt over 'goed rentmeesterschap' en de manier waarop dat vroeger gebeurde?
- Op welke manier probeert u in uw leven vorm te geven aan de opdracht een goede rentmeester te zijn? Of op welke manier zou u dat het liefst willen doen (maar lukt dat om bepaalde redenen niet)?

Marjan Minnesma zegt in het artikel 'Dienen is niet genoeg': 'Wij zijn zelf degenen die slecht doen. Wij moeten tegen onszelf behoed worden. Daar zijn we niet erg goed in.' (pag. 6)

- Wat vindt u van deze uitspraak?

Stof zijt gij...

In Genesis 3:19 lezen we hoe God reageert op de bekentenis van Adam en Eva dat zij van de boom van kennis van goed en kwaad hebben gegeten. God zegt dan onder andere: 'Totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen: stof ben je, tot stof keer je terug.' Het zijn bekende woorden, vaak ook gesproken bij uitvaarten. In de bijdragen van Holkje Verveer (pag. 4-5) en Marga Haas (pag. 13) vertellen zij hoe deze woorden juist ook troostend kunnen zijn.

- Welke gedachten heeft u bij 'stof zijt gij, en tot stof zult gij wederkeren'? Heeft u zelf deze woorden wel eens gehoord, bijvoorbeeld bij een afscheid?
- Kunt u zich herkennen in de gedachte dat deze woorden ook troostend kunnen zijn? Zo ja, op welke manier?

- Als u vanuit deze tekst antwoord zou moeten geven op de vraag 'wie is de mens?', wat zou uw antwoord dan zijn?

Ter afsluiting

Lees met elkaar tot slot het gedicht 'dat ik de aarde zou bewonen' van Huub Oosterhuis op pag. 5. Kies voor uzelf een vers uit waarin u zich herkent. Deel met elkaar waarom dit vers deze herkenning bij u oproept, en wat de tekst zegt over u als mens.

Annemarie Roding, predikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland en geestelijk verzorger bij Careyn